

รายงานผลการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สภาน้ำขง)
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓
เมื่อวันพุธที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมไซยานุกิจ ชั้น ๓

โดย กองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับ กองมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน

หัวข้อเรื่อง **คุณรู้จักองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนหรือไม่**

กองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับ กองมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน เผยแพร่ชุดความรู้ ผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สภาน้ำขง) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง “คุณรู้จักองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนหรือไม่” ในวันพุธที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมไซยานุกิจ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และผู้ที่สนใจ จำนวนประมาณ ๓๐ คน และผ่าน facebook fanpage กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

การจัดกิจกรรมในรูปแบบให้ความรู้เกี่ยวกับองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนภาครัฐ มีดังนี้

๑. นายพัศกร เพ็ชรในหิน ผู้อำนวยการกองมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน กล่าวต้อนรับและแลกเปลี่ยนองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนคืออะไร พร้อมยกตัวอย่างข้อดีและข้อเสียการเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน

๒. แนะนำของรางวัลและกำหนดการกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สภาน้ำขง) และเปิดเวทีทัศน์แนะนำองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน

๓. การบรรยายให้ความรู้หัวข้อ “**ที่มาและประเภทขององค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน**” โดยนางสาว **วีรดา ม่วงสีทอง** เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาได้ดังนี้ ที่มาขององค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เห็นชอบและประกาศใช้วาระแห่งชาติ “สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงเกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในภาคส่วนต่างๆ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ในฐานะหน่วยงานฝ่ายบริหารที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชน ในปี ๒๕๖๒ จึงได้ริเริ่มโครงการองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนขึ้น โดยถือเป็นกิจกรรมหนึ่งภายใต้กรอบวาระแห่งชาติ “สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” เพื่อมุ่งหวังให้หน่วยงานต่างๆ นำหลักการสิทธิมนุษยชนมาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเสมอภาค ความเท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ รวมไปถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งกันและกัน และเพื่อคัดเลือกหน่วยงานภาครัฐที่มีความโดดเด่น ในเรื่องการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนมาเป็นองค์กรนำร่องที่จะสามารถถ่ายทอดการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับองค์กรอื่น ๆ ในการนำไปพัฒนาต่อยอดให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพ และเหมาะสมกับบริบทขององค์กรของตน เพื่อขยายผลอันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มีความสุข และเป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศต่อไป

ซึ่งองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑) ภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในกำกับ ของฝ่ายบริหารที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล และหน่วยงานที่ใช้อำนาจของรัฐ หรือกลไกของรัฐในการจัดทำบริการสาธารณะ

๒) ภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจ ได้แก่ องค์กรธุรกิจที่เป็นนิติบุคคลหรือมีการจดทะเบียนพาณิชย์กับกระทรวงพาณิชย์ ดำเนินธุรกิจไม่น้อยกว่า ๑ ปี โดยถูกต้องตามกฎหมายประกอบธุรกิจนั้น ไม่เป็นนิติบุคคลที่ล้มละลาย

๓) องค์การไม่แสวงหาผลกำไร ได้แก่ เป็นนิติบุคคล ดำเนินกิจการไม่น้อยกว่า ๑ ปี ไม่มีสถานะล้มละลาย

โดยประเภทลำดับที่ ๒ และ ๓ ซึ่งได้แก่ ภาครัฐวิสาหกิจและภาคธุรกิจ และองค์การไม่แสวงหาผลกำไร หน่วยงานภายในสังกัดกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่รับผิดชอบ คือ กองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และประเภทที่ ๑ ภาครัฐ ผู้รับผิดชอบจะเป็นกฤษฎีกาและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๔.การบรรยายให้ความรู้หัวข้อ “คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพิจารณาประกอบการคัดเลือกองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนภาครัฐ” โดยนายอติภ จุระหาญ พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งสามารถสรุปเนื้อหาได้ดังนี้ การดำเนินงานองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ดำเนินงานเข้ามาสู่ปีที่ ๒ ซึ่งการพิจารณาคัดเลือกองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ภาครัฐ มีคุณสมบัติ และหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เพื่อให้ได้องค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนที่ดี ในปี ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นปีแรกในการดำเนินโครงการองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้กำหนดคุณสมบัติในลักษณะภาพกว้าง โดยขอให้หน่วยงานภาครัฐเท่านั้น ที่ดำเนินงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนสากล หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จากการดำเนินงานปี พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า มีข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับสมัครจึงได้มีการปรับคุณสมบัติ และมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนขึ้น

ต่อมาในปี ๒๕๖๓ ได้จัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการขับเคลื่อนองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนของภาครัฐขึ้น โดยนำหลักการตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนขององค์กรสหประชาชาติ และ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ และ/หรือ แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน มาเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำหลักเกณฑ์ประกอบการพิจารณา โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีคุณสมบัติดังนี้

(๑) เป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ โดยแบ่งเป็น

(๑.๑) หน่วยงานภาครัฐในกำกับของฝ่ายบริหารที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล อาทิ

- ราชการส่วนกลาง
- มหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน
- ราชการส่วนภูมิภาค
- ราชการส่วนท้องถิ่น
- หน่วยงานรูปแบบใหม่ แบ่งเป็น หน่วยธุรกิจขององค์การของรัฐที่เป็นอิสระ

กองทุนที่เป็นนิติบุคคล หน่วยบริการที่เป็นรูปแบบพิเศษ

(๒) หน่วยงานที่ใช้อำนาจของรัฐหรือกลไกของรัฐในการจัดทำบริการสาธารณะ แบ่งเป็น

- สภาวิชาชีพ
- สถาบันภายใต้มูลนิธิ ซึ่งเป็นกลไกของส่วนราชการ
- นิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle – SPV)

ในส่วนของหลักเกณฑ์การพิจารณาประกอบการคัดเลือกองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนภาครัฐ ประจำปี ๒๕๖๓ ได้แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

(๑)มาตรฐานขั้นต่ำ (ประเมินตนเอง) ประกอบด้วย ตัวชี้วัด ๒ ตัว ได้แก่

(๑.๑) การประกาศหรือแถลงนโยบายที่เคารพสิทธิมนุษยชน

(๑.๒) การกำหนดผู้รับผิดชอบเฉพาะในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน

(๑.๓) การนำขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ/หรือแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ไปสู่การปฏิบัติ

(๑.๔) การสร้างการรับรู้ การตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(๑.๕) การสร้างกลไก เครื่องมือ หรือช่องทางอำนวยความสะดวกเพื่อให้ประชาชน/

ผู้รับบริการรับรู้สิทธิและเข้าถึงบริการของหน่วยงาน

(๑.๖) มีการจัดทำโครงการ หรือกิจกรรม โดยใช้สิทธิมนุษยชนเป็นฐาน (Human Rights based Approach)

(๑.๗) มีการประเมินผลโครงการ กิจกรรม ตามข้อ ๑.๖

(๑.๘) มีกลไก ช่องทาง หรือเครื่องมือในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(๒) มาตรฐานขั้นกลาง (โครงการเด่น/นวัตกรรม) มีการเสนอโครงการเด่น/นวัตกรรม¹ ด้านสิทธิมนุษยชน/โครงการตัวอย่างที่มีการนำข้อเสนอแนะภายใต้ (ร่าง)แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ และ/หรือแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติ

(๓) มาตรฐานขั้นสูง (Site Visit) กรรมการลงพื้นที่สัมภาษณ์/ดูหลักฐานเอกสารประกอบ และหลักฐานเชิงประจักษ์

โดยในปีที่ผ่านมา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดงานประกาศรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี ๒๕๖๒ หรือเรียกอีกชื่อว่า “Human Rights Awards 2019” ซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านการคัดเลือกได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนภาครัฐ จำนวน ๖ หน่วยงาน ดังนี้

๑) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน	รางวัลชนะเลิศ
๒) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	รางวัลชมเชย
๓) กรมประมง	รางวัลชมเชย
๔) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์	รางวัลชมเชย
๕) กรมทรัพยากรน้ำ	รางวัลชมเชย
๖) กรมสรรพากร	รางวัลชมเชย

ภาพกิจกรรมการมอบรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี ๒๕๖๒ โดยมีนายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มอบรางวัล ในวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ ณ อิมแพ็คอารีนา เมืองทองธานี

¹ นวัตกรรม คือ การใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่ม สร้างหรือดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ตอบสนองวัตถุประสงค์มากขึ้น

๕. การบรรยายให้ความรู้หัวข้อ “เทคนิคความสำเร็จสู่การเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ภาครัฐ” โดยนางสาวศิรินทรา แสงศร นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ คณะทำงานฯ ได้มีการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสอบถามหรือสัมภาษณ์ ตัวบุคคลที่ดำเนินงานด้านองค์กรต้นแบบสิทธิมนุษยชน พบว่า เทคนิคหรือปัจจัยที่ทำให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัลคัดเลือกเป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน มีดังนี้

๑) **มีนโยบายชัดเจน** ผู้บริหารให้ความสำคัญและมีการถ่ายทอดค่านิยมการยึดถือหลักสิทธิมนุษยชนเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานที่บุคลากรทุกคนต้องตระหนักและคำนึงถึง เพื่อนำไปดำเนินงานป้องกัน คัดกรอง ช่วยเหลือประชาชนทุกกลุ่ม อย่างทั่วถึง เท่าเทียม

๒) **มีเจ้าหน้าที่/งบประมาณ** การบริหารจัดการองค์การที่ดี โดยกำหนดกิจกรรม/โครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ให้สอดคล้องกับมาตรการ/วัตถุประสงค์ตามแผนสิทธิมนุษยชนฯ ที่หน่วยงานรับผิดชอบ โดยส่งเสริมให้บุคลากรยึดมั่นในค่านิยมร่วมกัน รวมทั้งบูรณาการทำงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน

๓) **มีการสร้างการรับรู้** ศึกษาความเป็นมา แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (UDHR) แนวคิดการพัฒนาองค์กรที่นำหลักสิทธิมนุษยชนมาเป็นพื้นฐานในการบริหารจัดการและการปฏิบัติงาน หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการขับเคลื่อนองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ

๔) **มีกลไกการจัดการ** การทำผังความเชื่อมโยงภารกิจของหน่วยงาน กับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมคำอธิบายให้คณะกรรมการเห็นภาพชัดเจน

๕) **มีการปรับปรุง แก้ไข กฎ ระเบียบ** ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อขจัดอุปสรรคที่อาจเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและสร้างหลักประกันสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมาย

๖) **มีโครงการ กิจกรรม และการรายงานผล** มีโครงการ กิจกรรม ความช่วยเหลือตามสิทธิในแต่ละด้านหรือกลุ่มเป้าหมายภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน และการส่งรายงานผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

๗) **มีการกำหนดแผนงาน** มีการนำกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย มาตรการ หรือแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน ไปสู่การปฏิบัติในแผนงาน แผนปฏิบัติการ โครงการ หรือกิจกรรมขององค์กร

๘) **มีช่องทางให้บริการ** มีการสร้างกลไก เครื่องมือ หรือช่องทางอำนวยความสะดวก เพื่อให้ประชาชน ผู้รับบริการ ได้รับรู้ถึงสิทธิและเข้าถึงบริการขององค์กรอย่างเสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ

๙) **มีนวัตกรรมที่ทันสมัย** มีการเสนอนวัตกรรมด้านสิทธิมนุษยชน โครงการ กิจกรรมที่มีการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในด้านการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือการพัฒนากฎหมาย หรือพัฒนาเครือข่ายทุกภาคส่วน

ช่วงสุดท้ายกิจกรรมตอบคำถามชิงรางวัล ผ่าน Kahoot โดยแจกของรางวัลสำหรับผู้โชคดี

ภาพบรรยายการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (สภาน้ำขง)

